

Ansichten eines Clowns

Omdat ik in een Duitstalig deel van Italië met vakantie ging, nam ik een boek in het Duits mee. Nou bleek dat het Duits in dit plaatsje ongeveer was uitgewist, maar de keuze voor dit boek van Böll was sowieso een schot in de roos. Ik vond het op de povere plank Duitse literatuur in de openbare bibliotheek van onze grensstad Enschede, waar veel Duitse studenten wonen en waar je op zaterdag meer Duits dan Twents Nederlands hoort.

De hoofdpersoon in deze roman is de clown Hans Schnier, afkomstig uit een welvarend en knieperig gezin van aandeelhouders in bruinkool: 'Bruinkoolschnier'. De ambities in het gezin komen niet helemaal uit. De oudste, dochter Henriëtte, 16 jaar, wordt in de nadagen van de oorlog vooral door moeder naar het leger gestuurd om Duitsland te verdedigen tegen de oprukkende 'Joden-Yankees' en zij sneuvelt. Moeder is overtuigd nazi en opmerkelijk na de oorlog vrijwilliger bij het Zentralkomitee zur Versöhnung rassischer Gegensätze. De jongste zoon bekeert zich tot katholiek en gaat het klooster in. Zoon Hans wordt clown. Omdat hij daarmee 'Künstler' is, is dat nog enigszins te verdragen.

Als jonge man weet hij jeugd vriendin Marie te verleiden tot 'wat man en vrouw doen' of in de termen van Marie 'die Sache'. Enkele jaren trekken ze van hotel naar hotel in die plaatsen waar Hans een optreden heeft en dat loopt goed. Totdat Marie Hans verlaat voor een doorgewinterde katholiek. Tegen melancholie en hoofdpijn kent Hans één medicijn: drank. Een clown met drank op glijdt sneller af naar de goot dan een dakdekker van het dak, helemaal als hij ook nog om zichzelf lacht. Bij zijn laatste optreden kneust hij zijn knie en komt hij platzak thuis te zitten in zijn woonhuis in Bonn.

Marie is niet zomaar weg. Ze is getrouwd met een man die zij kent uit haar katholieke milieu. Ze is vroom katholiek en ze heeft zich door haar milieu laten overhalen om Hans te verlaten. Ze woont immers in zonde met hem en het is beter als zij degelijk huwt. De clown was nochtans bereid om katholiek te worden en toekomstige kinderen katholiek op te voeden. Maar volgens Marie was dat niet oprecht, want hij zou dat allemaal alleen doen om haar niet te verliezen. Een goed punt van Marie, maar ik vond dat nu juist zo sympathiek.

Gaandeweg het verhaal komen de flashbacks en anekdotes naar voren, vooral schilderijen van al die hypocriete katholieken die zijn vrouw gemanipuleerd hebben om hem te verlaten. Terwijl hij met de dikke knie thuiszit, maakt hij een lijst van mensen die hij kan bellen om geld. Het wordt duidelijk dat Hans zijn 'vrienden' en bekenden nooit heeft gespaard met zijn mening. Intussen blijft hij herhalen dat Marie 'echtbreuk' heeft gepleegd in hun relatie. De kerk en de katholieken en de zakenmensen en politici van de jaren 50-60 komen er niet best vanaf.

Doordat de actualiteit telkens onderbroken wordt door flashbacks en verhalen over de mensen die Hans kent, inclusief de vermaledijde katholieken, is dit boek een dikke vertelling om van te smullen. Ik heb ervan genoten en meteen het andere boek van Böll van de povere plank gepakt.

Schrijver

[Böll, Heinrich](#)

Jaar uitgebracht

1963

Jaar gelezen

2024

Genre

Fictie

Informatie

[Op Wikipedia](#)